

en sær Bigtighed for Samfundet at benytte de gode Aar til at formindste sin Statsgjæld, for at man saa, naar den Tid kom, hvor man behøvede overordentlige Midler i stort Maal, kunde have en saa meget bedre Kredit for at kunne laane. Dette er en Betragtning, som jeg tror er fuldstændig urigtig, og jeg tror dristig at kunne henvise til, at der blandt de Stater, hvis Kredit er allerbedst, ogsaa findes dem, der have den største Gjæld. Det, hvorpaa det vistnok kommer an for Staten ligesaa vel som for den Private, naar det gjælder at stifte Laan, er, i hvilket Forhold dens Betalingssevne staar til det Laan, som den søger, men ingenlunde hvor stort et absolut Maal af tidligere Gjæld den har. Det er selvfølgelig et Moment med, idet Gjæld jo er negativ Formue, men det, hvorpaa det i Virkeligheden kommer an, er, hvilken Betalingssevne Manden eller i det her foreliggende Tilfælde Statssamfundet har, og det kommer derimod paa ingen Maade an paa, med hvilket Ciffer Statsgjælden staar opført i Statsregnskabet. Denne Maade at benytte de fede Aar paa skal jeg ved enhver Leilighed, naar Taler kommer derpaa, modsætte mig, fordi jeg anser det for at være ikke alene ligesom unyttigt, men ogsaa ligesom fordærveligt at unddrage Befolkningens Virksomhed de Midler, som Staten ikke ubetinget har Brug for i det paagjældende Dieblit.

Justitsministeren: Det er kun nogle ganske enkelte Bemærkninger, som jeg endnu en Gang maa ønske at indskyde i den øvrige Forhandling, navnlig efter den Anledning, som dertil er givet mig af den ærede sidste Taler (Strup).

Den første Bemærkning, som jeg vil gjøre, har en rent historisk Karakter. Jeg skal ikke, uagtet der vel kunde være Dvsfordring dertil, indlade mig paa de tidligere Jernbanearbejders Historie i det Hele, da jeg frygter for, at den høitværdige Formænd maatte kunde finde, at jeg dog derved kom noget for langt bort fra den foreliggende Sag, men jeg vil derom kun sige et Par Ting. For det Første vil jeg da fremhæve: Det Jernbaneforslag, som det i Vinteren 1856—1857 lykkedes mig at gjen-

nemføre, var fra min Side bygget paa en Rentegaranti (Fischer: Af indtil 8 Millioner!), ja, paa Garanti for en Rente af indtil 8 Millioner, og paa dette Grundlag blev ogsaa Koncessionen udfærdiget. Der næst maa det bemærkes, at Retningslinien blev lidt forandret i Nøgssagen, en Forandring, som jeg ikke tror var til det Gode. Jeg tror, at det havde været bedre, om den var forbleven uforandret, og navnlig holder jeg mig forviiset om, at, hvis dette var blevet Tilfældet, saa vilde det i enhver Henseende have været den bedste Begyndelse, som den Gang kunde gjøres. Det vil erindres, at Resultatet ogsaa senere, uden at jeg havde den mindste Indflydelse derpaa, blev det, at Loven af 1857 for saa vidt blev fastholdt i Loven af 1861. Og, hvad jeg derhos fremdeles anser det for rigtig at fremhæve — ikke dog, fordi jeg paa nogen Maade skal paastaa, at Sagen ikke med nogen Grund kunde opfattes anderledes i 1857 — det er den Kjendsgjerning — de, der kjende mig nærmere fra den Tid, ville vide, at jeg her ikke siger Andet, end hvad jeg oftere tidligere har sagt — at de Indtægter, som de Jernbaner have givet, der hidtil ere blevne satte i Virksomhed, omtrent have svaret til det, som jeg troede den Gang at turde vente. Der er i saa Henseende ikke for mig indtraadt nogen Skuffelse. Jeg blev ofte nok den Gang angreben som Optimist; men i det Hele taget har dog Træffiken saa omtrent haft den Fremgang, som jeg da troede, at man turde vente. Der kan naturligvis ikke være Tale om, at Nogen den Gang skulde kunne have haft nogen aldeles bestemt Forestilling i saa Henseende; jeg mener hermed, at der naturligvis ikke kan være Tale om, at man ventede netop enten 40 eller 50 pCt. af den den Gang sædvanlige Rente, lidt Mere eller lidt Mindre. Jeg mener kun, at i det Hele taget har den Udvikling af Jernbanetrafikken, som er fremkommen paa de Baner, som ere anlagt i Genhold til Loven af 1857, og paa Baner, som vare den umiddelbare naturlige Konsekvens af den nævnte Lov, nemlig de, som bleve anlagte ifølge Loven af 10de Marts 1861 — thi det var jo kun et Tidspørgsmaal, naar denne Fortsættelse skulde følge — omtrent svaret til, hvad det den Gang fore-